

Een rondetafelgesprek over het leenstelsel

8 oktober 2014, Katinka Slump

Ondanks dat de kaarten voor het leenstelsel al zijn geschud, besloot ik deel te nemen aan de ronde tafel van de Kamercommissie Onderwijs over het Wetsvoorstel studievoorschot. Samen uit, samen thuis dacht ik... Als adviseur onderwijsrecht van leerlingen, studenten, en ouderorganisaties nam ik als de vertegenwoordiger van de ouders mijn plek aan tafel in.

De studenten hadden zich uitstekend voorbereid met een knelpuntennotitie waarin zij voorstellen doen voor concrete verbeteringen van de kwaliteit van het hoger onderwijs. Voorstellen voor kwaliteitsverbeteringen die in het Wetsvoorstel studievoorschot volledig ontbreken. Het in die wet geregelde leenstelsel gaat niet immers niet over onderwijs maar over geld.

Het Wetsvoorstel studievoorschot regelt de financiering van de noodzakelijke kwaliteitsverbetering in het hoger onderwijs, door de rekening daarvan neer te leggen bij studenten en hun ouders. Niet alleen bij de ouders van nu, maar ook bij de nieuwe generatie van ouders in de toekomst. Immers, de kans is groot dat de studenten van nu later als zij zelf ouder zijn, tot 35 jaar na hun afstuderen, nog steeds de lasten zullen dragen van hun eigen studieschuld naast de kosten voor het onderwijs van hun kinderen. Een verradelijke last gezien de te verwachten wisselingen van het rentepercentage van deze studieleningen in de toekomst.

Het leenstelsel gaat over (financiële) rechten van hoge scholen en universiteiten en niet over het recht op goed onderwijs. Studenten en hun ouders hebben überhaupt geen rechten; de rechtspositie van de student is in onze wet- en regelgeving niet geregeld. Het "onderwijsrecht" omvat enkel zogenaamde bekostigingsvoorwaarden die zijn vastgelegd in sectorwetten. Het gaat daarbij om voorwaarden die de overheid stelt aan onderwijsinstellingen om van de overheid geld te kunnen ontvangen. Als die bekostigingsvoorwaarden niet worden nageleefd kan de minister de bekostiging stopzetten, iets dat in de praktijk maar zeer zelden gebeurt. Regels die de student in staat stelt om *zelf* tegenover een onderwijsaanbieder kwalitatief goed onderwijs af te dwingen, ontbreken volledig.

Het leenstelsel is dan ook niet meer dan een blanco cheque van studenten. Voor de eerste 4 cohorten studenten erkent de regering dat het onderwijs tekort zal schieten. Immers, de verbetering van het hoger onderwijs is volgens de regering nog niet op korte termijn te verwachten. Bovendien zal een groot deel van de middelen die met het leenstelsel vrijkomen, nodig zijn omdat de kosten van het hoger onderwijs nog toenemen door een verdergaande stijging van het aantal studenten. De regering stelt dan ook voor om het tekortschieten van het onderwijs, gedurende de komende 4 jaren, te compenseren met waardebonnen voor nascholing, vouchers genoemd. Een novum in het recht; afkoop vooraf van te verwachten wanprestatie.

Deze waardebonnen komen echter niet tegemoet aan de oorzaken waardoor studenten schade lijden. De praktijk leert dat studenten vertragingsschade oplopen, vastlopen en uitvallen door het gebrek aan begeleiding bij hun studie. Inzichtelijke beoordelingen en stageplaatsen ontbreken en de rechtsbescherming van de student is niet gewaarborgd in zorgvuldige procedures. Het leenstelsel is dan ook een verdergaande schending van de rechtspositie van de student.

Na de vele incidenten in het verleden waarbij met name de studenten de schade hebben geleden door gebrekkig hoger onderwijs, is het mooi geweest. Het is tijd voor boter bij de vis; tegenover studieplichten horen studierechten. Zonder waarborgen voor een onbelemmerde studievoortgang is een leenstelsel onrechtvaardig. Geef de student de bescherming waarop ook hij als kwetsbare partij recht heeft. De wetgever, dient daarop toe te zien!

Tijdens het ronde tafel gesprek ontstond niet het vertrouwen dat de “leenstelsel coalitie”, bestaande uit de VVD, PvdA, GroenLinks en D'66, hun rol als bewaker van de rechtsstaat naar behoren zullen vervullen. Het zullen dan ook de ouders zijn die hun kinderen, scholieren en studenten, moeten beschermen tegen een loodzwaar leenstelsel zonder (studie)rechten! Op dit moment rest de scholieren en hun ouders slechts de gang naar het Malieveld op 14 november a.s. en de hoop dat de Eerste Kamer zal waken waar de Tweede Kamer is tekortgeschoten.

Zie voor het standpunt van ouders:

<http://www.ouderkrachtvoortkind.nl/2014/10/notitie-leenstelsel-krijgen-studenten-nog-waar-voor-hun-geld/>

Zie voor de acties van het Laks, het JOB, het ISO, het Lsvb en de LKvV:

www.stophetleenstelsel.nl